

Павло Гай-Нижник

“ГРАНД-БІЛЬЯРД” ЗАМІСТЬ “ВЕЛИКОЇ ШАХІВНИЦІ”: IMPERA- ЧИ DIGNUS- ПОЛЯРНІСТЬ?

Опубліковано: *Гай-Нижник П.* “Гранд-бильярд” замість “великої шахівниці”: Impera- чи Dignus- полярність? // Павло Гай-Нижник. Особистий сайт. – 2025. – 16 березня. URL: https://hai-nyzhnyk.in.ua/doc/2025doc_biliard.php

Сучасний світ помер, але в його посмертній позафізичній агонії мусить зродитися нова доба, яка вже виникає з закономірної формули цивілізаційного розвитку і прийдешніх викликів, що постали перед людством.

З огляду обумовленого ланцюга розвитку формули військово-політичного глобального домінування, виразно постає така її закономірність до набуття змін і нових складових (якщо образно):

- “позапозавчора” для воєнно-політичного і торговельно-економічного домінування у відомому світі достатньо було опанувати стратегічними шляхами і висотами на суходолі;
- “позавчора” таке домінування мало бути доповнене й пануванням в океані (як на воді, так і згодом під нею);
- “вчора” запорука домінації мусила додати до цієї складової ще й домінування у небі;

○ у “післявчора” така формула домінування включила у себе (на додаток до попередніх складових) також й опанування ядерним потенціалом, інфопростором і кібермережею й під завісу “сьогодення” ще всеохопною ІТ-технологічною домінантною, яка

○ на “завтра” вже нині потребує наступної трансформаційної ланки – домінування ще й у глобальній матриці штучного розуму, деінтелектуалізації політичної свідомості, в сенсі примітивізації критичного мислення глобального демосу, й монополізації навколосемного космосу.

Усе тісно переплітається не лише у потребі: нових технологічних можливостей, доступних лише окремим глобальним акторам, а й з необхідністю новітньої зміни енергетичних і розширення (перерозподілу) обмеженої географії ресурсних мінералів, оволодіння ними; контролю за розподілом життєдайних потреб людства (прісна питна вода, родючі землі, продовольство тощо); боротьби за мізки (війн за вчених), узурпації контролю над науковими інноваціями та їх поширенням, а також оволодіння транснаціональним ринком виробництва і праці тощо між обмеженим числом гравців у закритому клубі ексклюзивних маніпуляторів громадською думкою та планетарною системою безпеки.

Тож гранди мусять прагнути до розширення і набуття вже не надваги і навіть не мегавагової потуги, а спрямованої на домінування у “післязавтра” зетаміці з похідним прагненням до набуття ронапотужності чи кветазначення з абсолютизацією своєї ролі на планеті й в навколо планетарному космосі.

Отже гросмейстери звужуватимуть свій клуб гравців на світовій шахівниці чи трупі акторів глобального театру і вже намагаються й взагалі змінити гру й звузити команду до кількох врівноважених обраних планетарної геополітичної секти пантеону земних богів.

За таких умов у зовнішньополітичній площині геостратегічної трансформації простору планетарної безпеки величезна низка держав, включаючи Україну, цілеспрямовано доводяться до втрати своєї суб’єктності й примусово перетворюються на дрейфуючі об’єкти між глобальними течіями світового геополітичного океану.

Висловлюючись алегорично, сучасна міжнародна політика змінила свою гральну залу й перемістилася від великої шахівниці до глобального більярдного столу. Відтак гранд-інтелектуалів складних стратегічних шахових комбінацій, що у затамованій тиші, яку зрушували звуки счезання пішаків, тур, слонів чи ферзів та шурхіт зміни ходів, які грали з фігурами різної, але двокольорової, геополітичної ваги та статусу, змінили гранд-майстри гучного розбиття ударами киями скупчення чи розльоту пронумерованих різнобарвних, але зуніфікованих для цього куль, обраних ними для забиття у геополітичну лузу.

Таким чином на зміну нещодавніх двополярному і однополярному світам промайне вихор багатополярності й в хаосі його дегуманізованої поліцентричності вже видніється привид новітньої доби – імпераполюсності (імперацентризму) чи імперадівідного світу – розподіленого між володарюючими світу.

Відтак менш вагові гравці, які були вичавлені поза межі столу суб'єктності чи й взагалі не допущені до гральної зали, аби не перетворитися на дрейфуючі квазісуверенні об'єкти або ж на геобільярдні кулі для розіграшу геополітичних партій, муситимуть входити в нові альянси, аби уникнути власної невагомості та спробувати не допустити дисбалансу не лише військових, а й природничо-ресурсних, енергетично-кліматичних, торговельно-виробничих, науково-технічних та політико-дипломатичних сил тощо. Проте й ці альянси мають бути спроможними здійснити квантовий стрибок у своєму оформленні і поступу, аби здобути гідний поваги, достойний світ (дігнусцентричний/дігнусполярний світ) й не бути розчавленими і поглинутими майбуттям.

Й від цього поступу й залежатиме дилема майбуття: імперацентричність чи дігнусцентричність світу (*imperacentric world vs dignuscentric world*).

У цих тектонічних зламах сьогодення й в новітній боротьбі, що розгорілася на земній кулі, й загартується нові мечі та орала майбутнього світового порядку і вже починає формуватися багатовимірною матриця нової ери історії людства.

*Павло Гай-Нижник
16 березня 2025 р.*